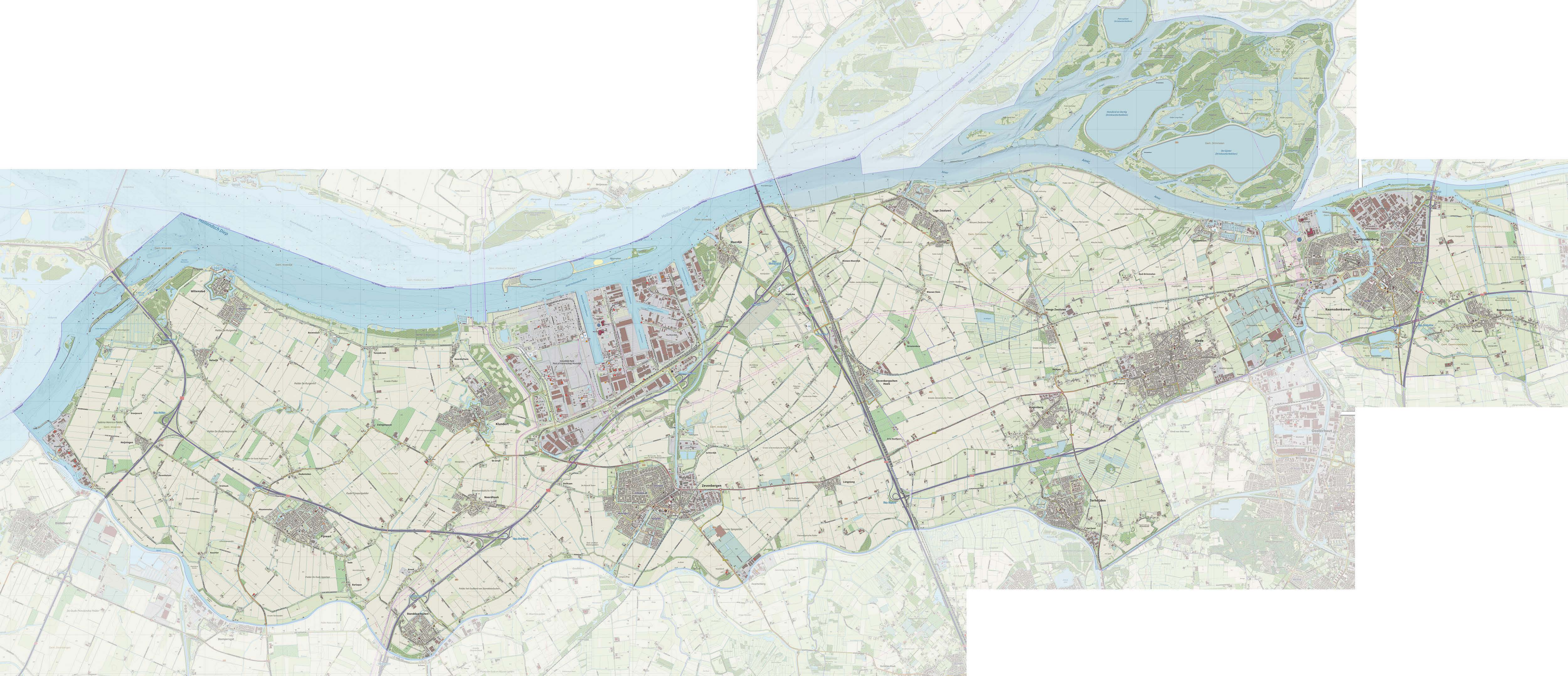

Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk

Moerdijk - Drimmelen - Geertruidenberg

Proces: Ontwerptafel Powerport Moerdijk

- ‘Powerport Moerdijk’ is werknaam waarmee in de ontwikkelingsstrategieën PNB en SRBT het belang en impact van de ontwikkelingen rondom Moerdijk – Drimmelen – Geertruidenberg (Amer) is geduid.
- BOL voorjaar 2023 erkent de opgave en besluit dat verdieping noodzakelijk is.
- Rijk (EZK, BZK, I&W), provincie Brabant en de gemeenten Moerdijk, Drimmelen en Geertruidenberg hebben de Ontwerptafel Powerport Moerdijk opgericht.
 - Ruimte vragende (fysiek en milieu) opgaven van lokaal, regionaal en nationaal belang afwegen, advies over inpassing, bijbehorende randvoorwaarden en afspraken over compensatie.
 - Nationale opgaven, regionale belangen en structurele leefbaarheid en toekomstperspectief voor inwoners en ondernemers zijn uitgangspunt.
 - Resultaten zijn input voor het Ruimtelijk Voorstel en het Ruimtelijk Arrangement
- 1e helft 2024: bestuurlijke afspraken tussen rijk, provincie en gemeenten

Aanleiding Powerport

- Ruimtelijke voorstel Brabant
- Ontwikkelstrategieën SRBT en WBW.
- Groeiende vraag naar ruimte voor energieinfrastructuur en voorzieningen, logistiek, circulaire economie.
- Inzicht van stapeling belangen nationaal energietransitie, de omvang (past het) en wat is de lokale impact?

Opdracht ontwerptafel

Inzicht integrale **ruimte**vraag (fysiek & milieu) 2030, met doorkijk 2050

- Moerdijk, Drimmelen, Geertruidenberg
- Energie, economie, landschap, leefbaarheid, bereikbaarheid etc.

**Diep, breed,
rond en.....ver**

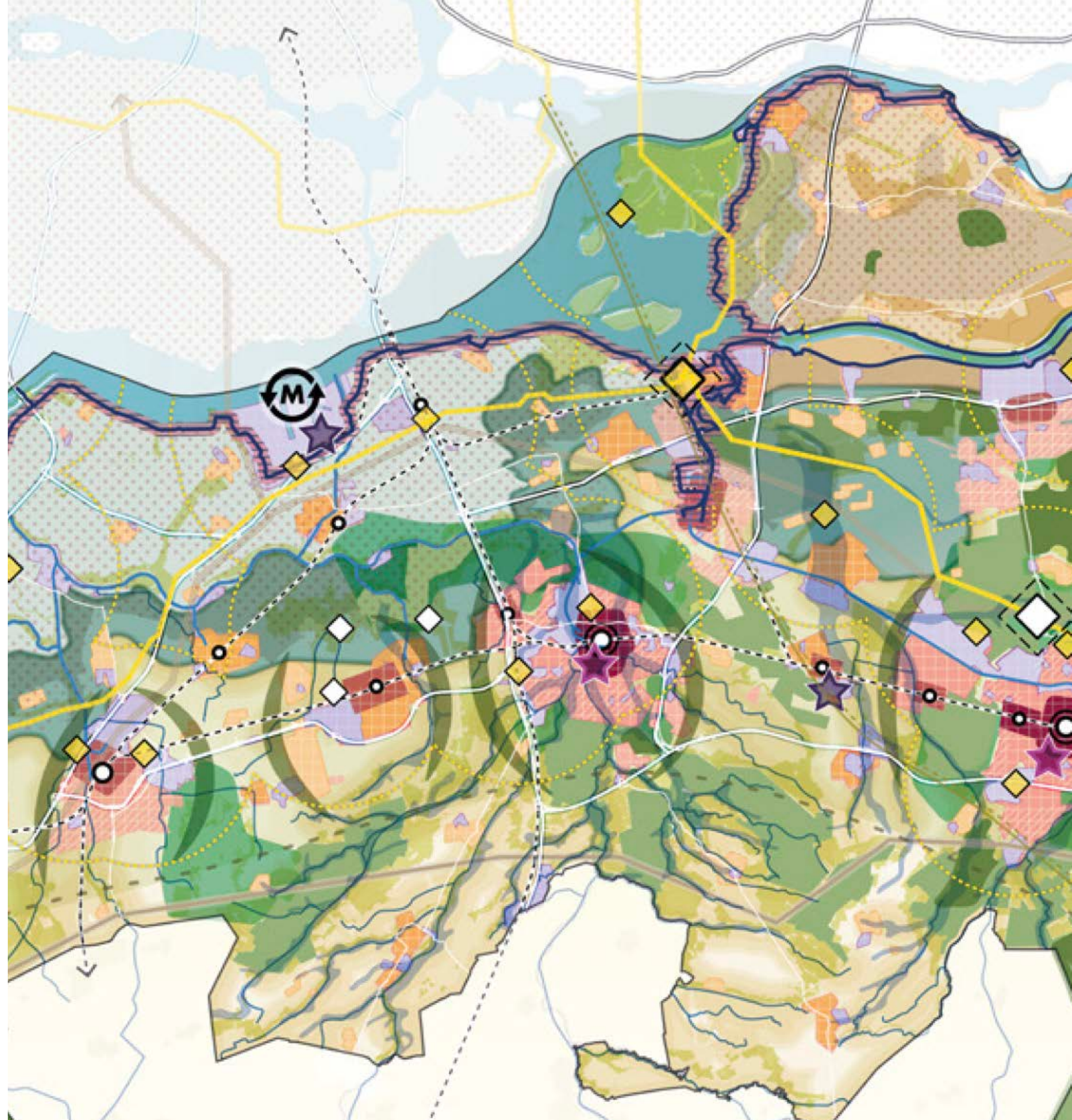
Advies over:

- Inpassing en randvoorwaarden (wat, waar, hoe)
- Mogelijke systeemkeuzen (wat wel/wat niet)
- Waar investeren in gebiedskwaliteit & leefbaarheid

Brede welvaart

Afspraken rijk, provincie, gemeenten:

- integraal en **toekomstbestendig** ontwikkelperspectief
- **Samenwerking & financiering**

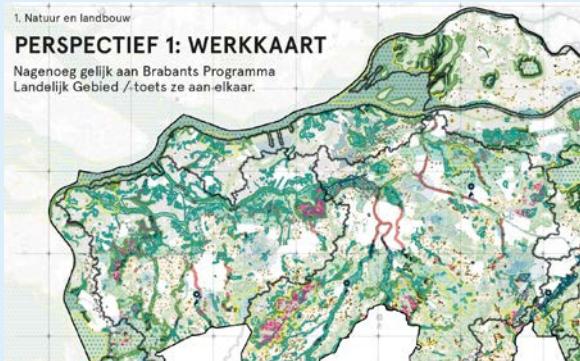
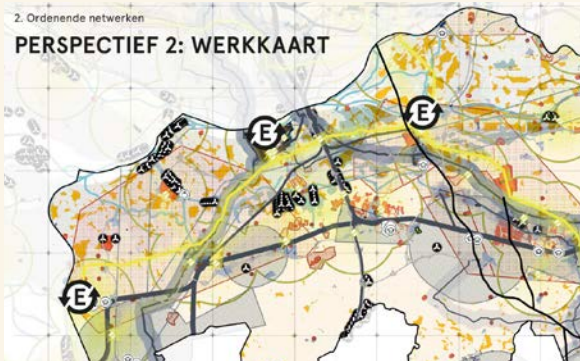
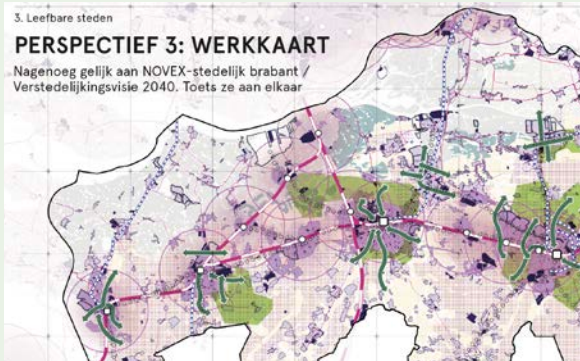
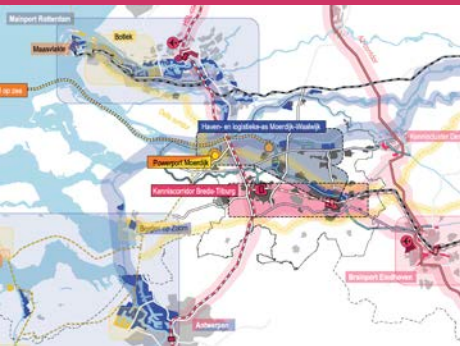
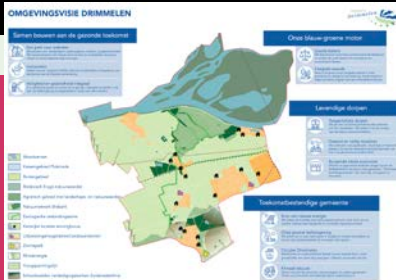

Nationaal

Provinciaal

Regionaal

Lokaal

Perspectief 1: Perspectief voor landbouw en natuur		Perspectief 2: Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie		Perspectief 3: Leefbare steden en regio's	
Startpakket nationale ruimtelijke opgaven					
					
Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) Transitiefonds Stikstof Programma Ons Landschap (Ruimtelijke kwaliteit, groenblauwe dooradering en bossenstrategie) Programma Erfgoed voor de Toekomst (Brabantse Zeekleipolders, Biesbosch, Baronie, Langstraat) Agenda Natuurinclusief Nationaal Programma Water en Bodem sturend - Maatlat Klimaat adaptief bouwen Deltaprogramma - Nieuwe Deltabeslissingen - Deltaprogramma Zoetwater - Integraal Rivier Management - Kennisprogramma Zeespiegelstijging		Nationaal Programma Energiesysteem (NPE) Nationaal Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) en Rijkscoördinatieregeling (RCR) Nationaal Programma Verduurzaming Industrie; Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI) inclusief het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (MIEK) Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (RESSen) Perspectief op de Economie van 2050 Programma Werklocaties en Grip op grootschalige bedrijfsvestigingen Programma Circulaire Economie		Programma Woningbouw en Afspraken Woondeals Mobiliteitsvisie Mobiliteitsvisie 2050 - Toekomstvisie Spoorgoederenvervoer - Actualisatie van Toekomstbeeld OV - Basisnet spoor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) Nationaal Milieuprogramma	
Ruimtelijk Voorstel (RV)					
					
Brabants Programma Landelijk gebied (BPLG)		Op te stellen energievisie / pMIEK / RE(K)S		Ontwikkelperspectief stedelijk Brabant 2040 + uitvoeringsagenda Mobiliteitspakketten (op netwerkniveau) Bergen op Zoom-Roosendaal-Moerdijk Regionale woondeals WBW & SRBT	
				Ontwikkelstrategie Stedelijke regio West-Brabant West (SRWBW) Ontwikkelstrategie Stedelijke regio Breda – Tilburg (SRBT)	
‘Ontwikkelstrategie’ (?) Powerport Moerdijk					
(ontwerp) Omgevingsvisies					
					
Havenstrategie Moerdijk 2030 (Havenbedrijf + gemeente + provincie)					

Proces

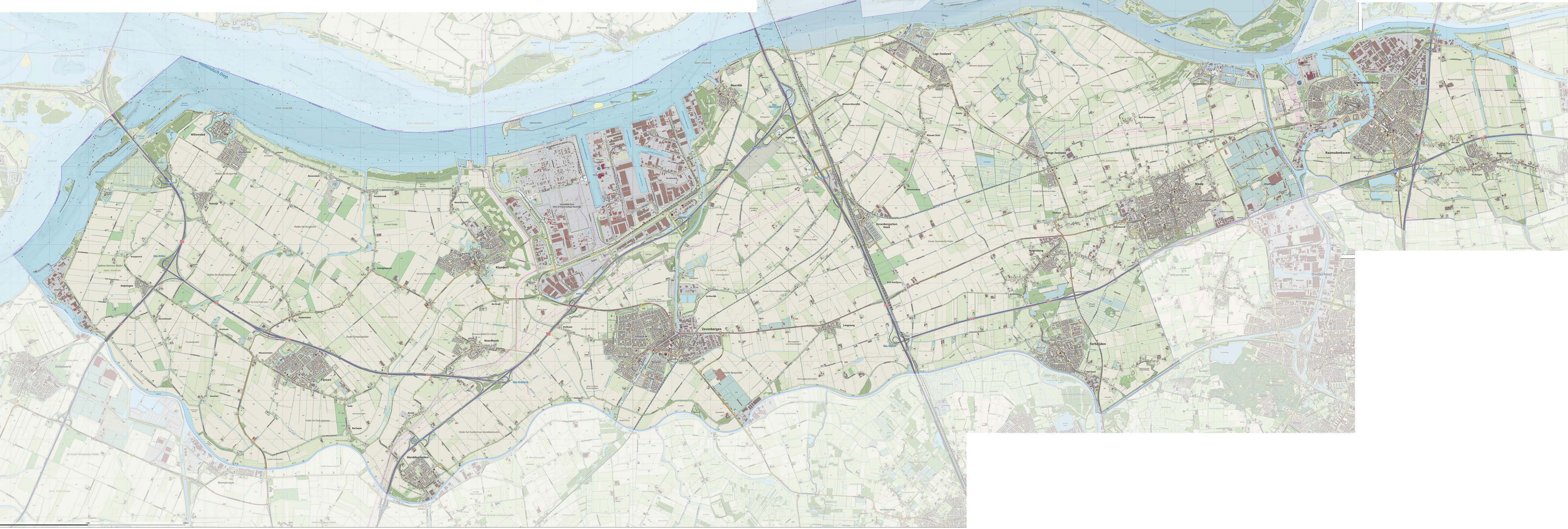
Fase 1: quick scan zomer 2023

- Werksessie 29 augustus 2023
- Besluit kopgroep 26 september 2023:
 - Onderschrijven belangen en complexiteit
 - Opdracht tot technische verdieping

Fase 2: technische verdieping december 2023 – april 2024

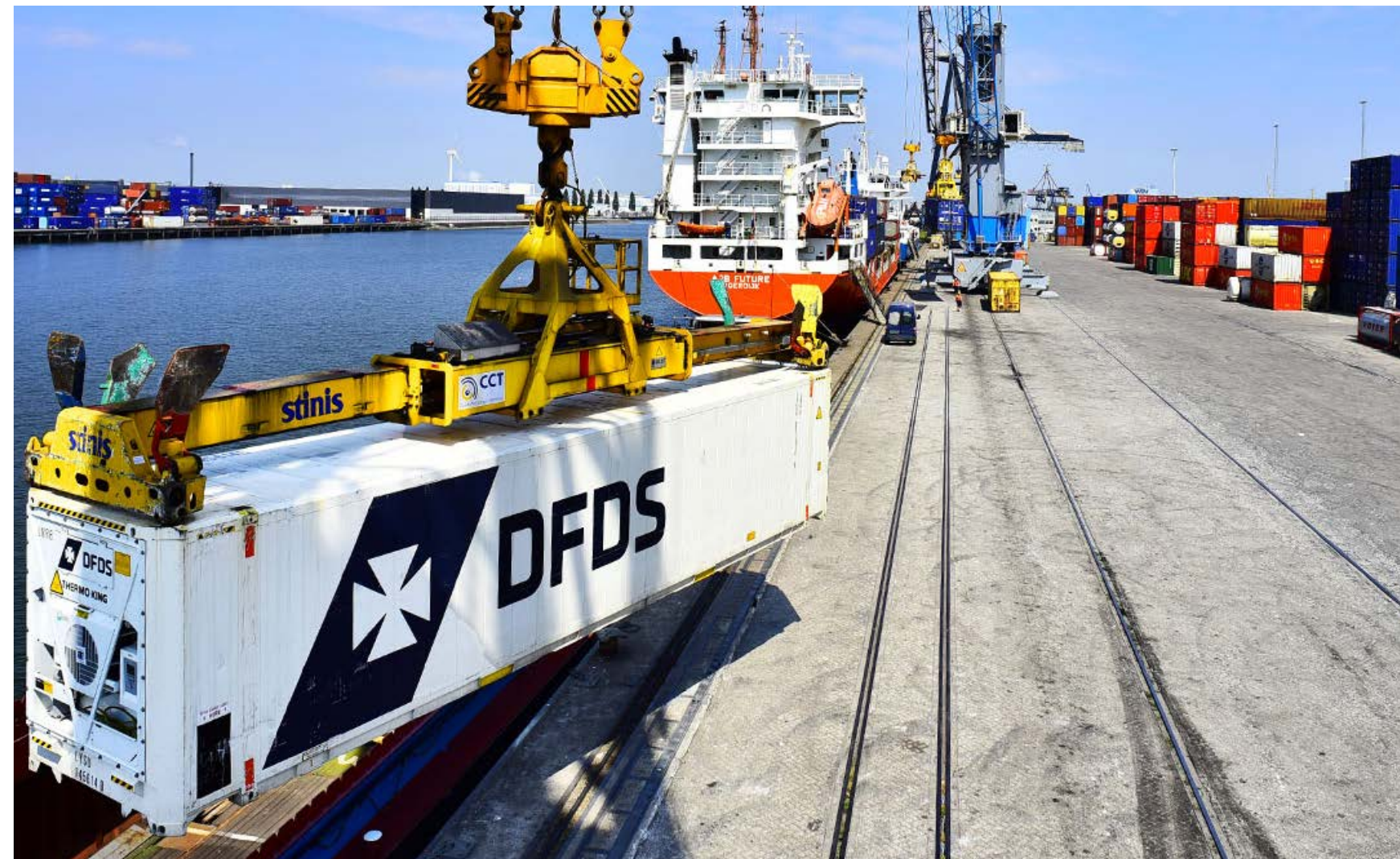
- 2 werksessies (20/2 en eind april)
- Besluit kopgroep
 - Bouwstenen voor het vervolg
 - Verdere verdieping of direct door naar gebiedsgerichte uitwerking?

Moerdijk - Drimmelen - Geertruidenberg

Haven- en industriegebied Moerdijk ...

Bekend met nationale opgaven, maar zelf ook ambitieus

Tussen Dorp Moerdijk, LPM en Station Lage Zwaluwe ...

Dorp tussen water, infra en industrie

Drimmelen ...

Groenblauw wonen in een open landschap

Amergebied Geertruidenberg ...

Erfenis van de Amercentrale (80% leegstand) tussen de Biesbosch en een 14e eeuwse vestingstad.

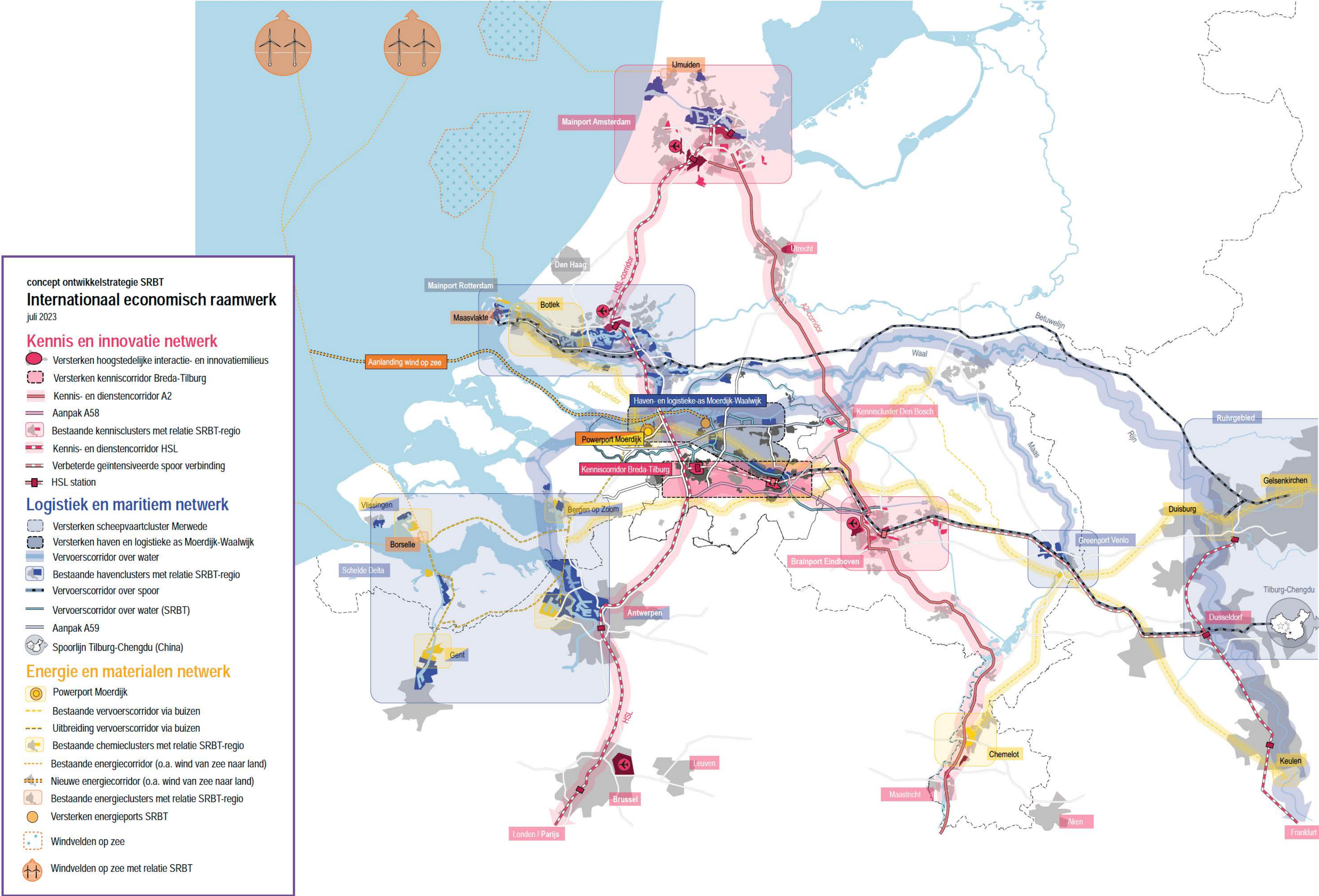

Ligging tussen Rotterdam en Antwerpen (Vlaams Nederlandse Delta)

- Knooppunt van buis, weg, spoor en water.
- Tussen Havens van Rotterdam, Antwerpen, Zeeland en de Brabantse Stedenrij.
- Onderdeel van stedelijke regio's SRBT en WBW
- Kennisclusters Breda en Tilburg gekoppeld aan de maakindustrie op de as Waalwijk - Moerdijk

Daardoor:

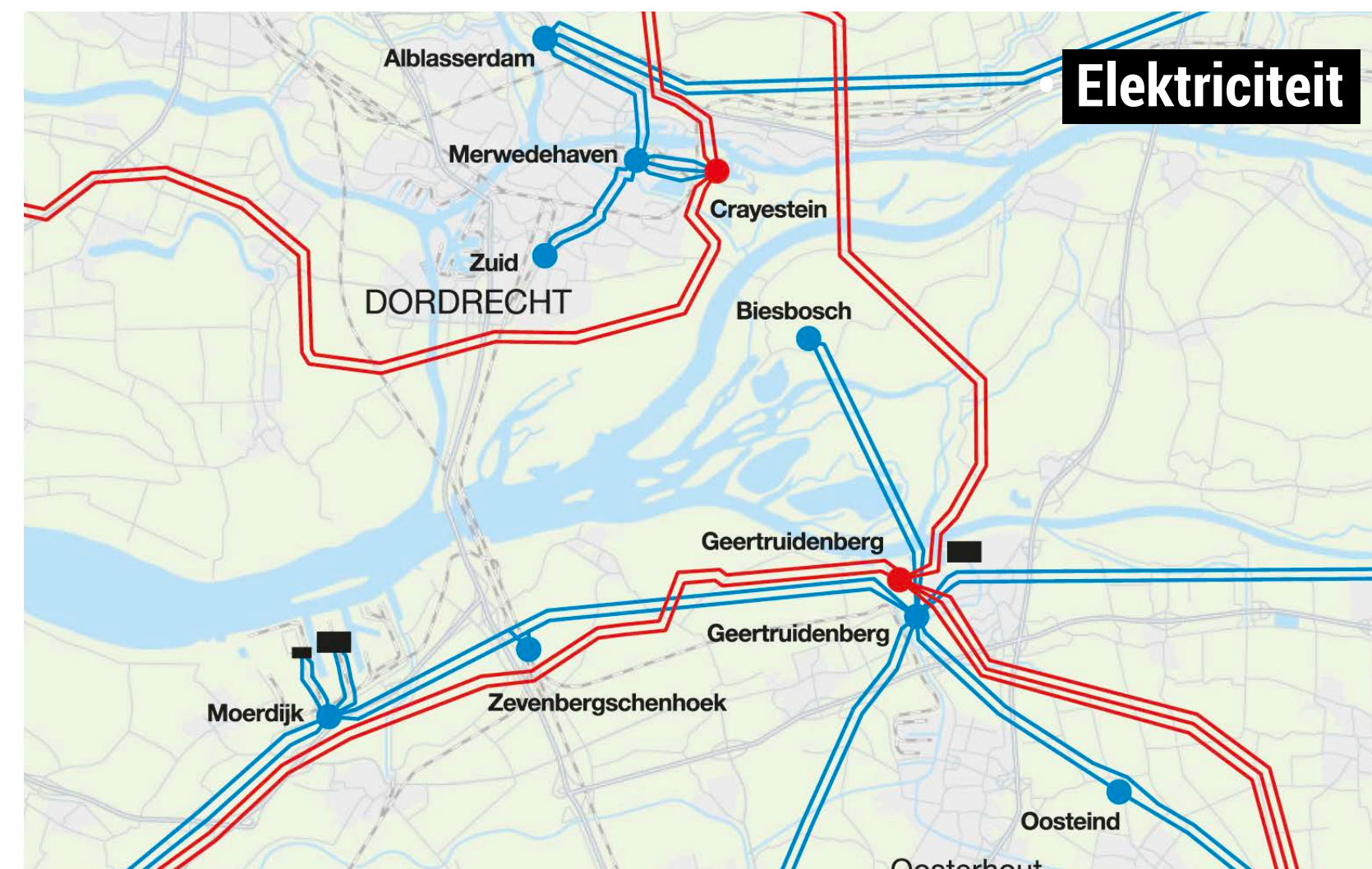
- Ruimte vraag grootschalige logistiek
- Groei goederen op het spoor (en spoor-emplacementen)

Nieuwe grote ruimteclaims als gevolg van nationale energietransitie en groei naar circulaire economie. Groei en verduurzaming op slot door stikstof en geluid

Aanleiding (1): nationale initiatieven

- Kabinet in Klimaatwet: NL in 2030 55% minder CO₂-uitstoot dan in 1990, in 2050 klimaatneutraal.
 - Inzet op o.a. energie uit zon en wind (van zee) Aanlandingen in Eemshaven, Borsele, Noordzeekanaal, Maasvlakte en Moerdijk / Geertruidenberg
 - Verduurzamen van zware- en chemische industrie (o.a Shell) levert significante bijdrage. Behoeft aan elektriciteit.
- Nationale transitieopgave circulaire economie: Moerdijk multimodaal ontsloten + bestaande grootschalige industrie (chemie, circulair, logistiek en energie) -> Lopende verkenning qua ruimtebeslag (o.a. goederenspoor)
- RCR projecten o.a.: Aanlanding wind van zee (Nederwiek 3), Delta Rhein Corridor, 380kV Station Moerdijk, 380kV Rilland Tilburg, Waterstofback bone, 380kV Tracé Geertruidenberg – Krimpen (lopend, opgestart of in opstarting)

NOS Nieuws • Donderdag 13 april 2023, 15:38

Shell belooft CO₂-uitstoot Rotterdam en Moerdijk komende jaren te verlagen

Shell zal de CO₂-uitstoot van zijn fabrieken in Rotterdam en Moerdijk de komende jaren fors verminderen. Dat heeft het olie- en gasconcern afgesproken met het kabinet en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

Het bedrijf wil in 2030 3,9 megaton minder CO₂ uitstoten. Dat is 20 procent van wat de Nederlandse industrie in totaal moet reduceren tegen die tijd. Shell wil verder de stikstofuitstoot met minstens 10 procent verminderen.

SHELL MOERDIJK

- Forse reductie CO₂-uitstoot. Shell Moerdijk naar CO₂-0 betekent ca 60% van de Brabantse CO₂-uitstoot reduceren (20% van totaal in NL).
- Oplossen transportschaarste draagt bij aan verdere CO₂-reductie regionaal MKB.
- Oplossen transportschaarste draagt bovendien bij aan het verbeteren van het economische vestigingsklimaat, bedrijven hebben hier weer toekomstperspectief. Dat is goed voor de economie en de werkgelegenheid.

AMERCENTRALE

- Levert 51.000 huishoudens warmte (Breda - Tilburg)
- Stookt nu op biomassa (en zeer klein aandeel steenkool (per 2025 verbod op steenkool))
- Per 1/1/2027 stopt subsidie op gebruik biomassa
- RWE is eigenaar van de elektriciteitscentrale, Ennatuurlijk van het warmtenet (leverplicht)
- Alternatieven worden onderzocht: industriewarmte Moerdijk, aardwarmte, Aanlanding van wind locatie.

▲ Bezoeker van de open dag bij de Amercentrale in Geertruidenberg. © Pix4Profs-Ron Magielse

Amercentrale stopt met leveren stadswarmte aan Breda en Tilburg

BREDA - De Amercentrale in Geertruidenberg stopt per 1 januari 2027 met het leveren van warmte aan het stadsnet van Breda en Tilburg. Als reden geeft exploitant RWE dat per die datum de subsidie op het stoken van biomassa komt te vervallen.

Geert Nijland 14-12-22, 11:30

Belangrijke rol voor Powerport Moerdijk

Bij vrijwel alle energieplannen om ons land vanaf 2030 onafhankelijk van fossiele brandstoffen te maken, vervult Moerdijk een sleutelrol.

Wim van den Broek
Zevenbergen

Moerdijk als spin in het web van de landelijke energietransitie. In navolging van Brainport Eindhoven en Rotterdam Seaport is er zelfs al een naam voor bedacht: Powerport Moerdijk. Een sterke merknaam wellicht, maar de reeks grote en complexe opgaven vergen veel van een relatief kleine gemeente met 37.000 inwoners. Wethouder Danny Dingemans is zich daarvan terdege bewust. „Moerdijk staat aan de basis van veel oplossingen waar het gaat om de energietransitie. Dat hangt samen met de aanwezigheid van zware chemische industrie, energielurpers en piekbelasters op het gebied van stikstof. Als ergens winst te behalen valt op het gebied van verduurzaming, dan is het op ons grondgebied.”

Gigantisch netwerk
Tegelijkertijd stapelen de energie-infraprojecten zich op. Dimans: „Haast is geboden, want we de klimaatdoelstellingen van 2030 halen. Om de transitie vlot te trekken, moet een gigantisch werk van kabels en leidingen worden aangepast. Niet geheel toevallig raakt een groot deel van dat netwerk de gemeente Moerdijk. Voor de aanleg van de hoogspanningslijn tussen Rilland en Tilburg moet 'ergens in Moerdijk'

▲ Haven- en industrieterrein Moerdijk is een belangrijke spil in de energietransitie van Nederland. FOTO JORIS BUIJS/PIX4PROFS

Moerdijk moet een aantrekkelijke en veilige plek blijven

– Danny Dingemans, wethouder Moerdijk

de Moerdijkse grond. Weer een ander onderzoek is gaande naar de levering van restwarmte van bedrijven op Moerdijk ter aanvulling van het warmtenet van de Amercentrale in Geertruidenberg, waarmee woonwijken van warmte worden voorzien. Ook het waterstofnetwerk en de geothermie raken de uitgestrekte industriële zone.

Regeringsleiders spreken af: EU in 2050 klimaatneutraal

niak richting het Limburgse Chemelot en Duitsland. Ook die buisleidingen liggen straks deels onder

maatschappelijke weerstand en dus vertraging als niet gekozen wordt voor een integrale aanpak.”

Roep om integrale aanpak voor energievraagstuk ‘DE ENERGIETRANSITIE VINDT HIER PLAATS’

MOERDIJK – In de gemeente Moerdijk komen nu en in de toekomst vele energieontwikkelingen samen. Of het nu gaat om windenergie die aan land komt, de aanleg van verschillende 380kV-stations en -verbindingen, een waterstofnetwerk en uitdagingen als het gaat om het warmtenet. De verduurzaming van het industrieterrein is nodig, de gemeente Moerdijk is op dit moment betrokken bij 12 regionale energie-infra projecten. Daarom heeft de gemeente via een brief bij de provincie aan de bel getrokken met de vraag om een betere integrale aanpak.

DOOR YVONNE VERMEULEN

“Deze projecten worden ingepast op dezelfde paar vierkante kilometer,” zegt wethouder Danny Dingemans. “Hier liggen ook al opgaven op het gebied van landbouwtransitie, ontwikkeling van het bedrijventerrein, realisatie van truckparkings, huisvesting van arbeidsmigranten en onze reguliere woningbouw- en bereikbaarheidsopgave.” Dingemans pleit daarom voor een integrale aanpak omdat hij vertraging en weerstand wil voorkomen. “Die integrale aanpak is nodig, wij willen dat Moerdijk een veilige en aantrekkelijke gemeente blijft om in te wonen, werken en recreëren.”

Volgens Dingemans eisen de projecten een tijd van ambtenaren van de gemeente. “Alle projecten gaan op hun eigen tempo. Je kunt wel zeggen dat de energietransitie hier plaatsvindt. Uiteindelijk wordt de lucht ook schoner voor onze inwoners. We zijn vóór schone energie maar de vraag is hoe we dat

Foto: Yvonne Vermeulen

ondergrond maar over land wordt besproken.”

380kV
Ook als het om 380kV gaat, ligt Moerdijk op een knooppunt. Het tracé Tilburg-Borssele loopt in de gemeente Moerdijk via Standaardbuisen, de noordkant van Zevenbergen en Zevenbergse Hoek. De nieuwe verbinding is nodig omdat de huidige verbinding met 150kV te weinig capaciteit heeft. Er moet ook een 380kV tracé komen tussen Geertruidenberg en

waarbij buisleidingen voor verschillende stoffen van Rotterdam richting Geleen en de Duitse grens ook door de gemeente Moerdijk lopen. Het plan is om de buisleidingen zo veel mogelijk in één keer aan te leggen. “Ook voor deze route moeten we eens goed aan tafel zitten,” zegt Dingemans. “Voor zo’n route heb je te maken met heel veel grondeigenaren.” Ook het waterstofnetwerk loopt via de gemeente Moerdijk, volgens Dingemans gaat het om een relatief klein project waar bestaande buizen voor gebruikt

Walstroom scheepvaart
Schepen die nu aanmeren in de haven van Moerdijk draaien voor de energie op diesel. De gemeente ziet dat graag veranderen in walstroom, dat lijkt een kleine aanpassing maar is het niet. “Zo’n zeeschip gebruikt ontzettend veel stroom,” legt Dingemans uit. “De aanpassing op een schip is zo gedaan, maar het stroomnet kan de aanleg van walstroom nu niet aan in Moerdijk.

Toekomst
De meeste van deze plannen moeten rond 2030 gereed zijn en Dingemans hoopt dat de noodzaak alle processen kan versnellen. “Het is een ongelooflijk ingewikkeld vraagstuk. Moerdijk is echt de spil. Als gemeente blijven we in gesprek met de provincie Noord-Brabant en het ministerie van Economische Zaken, maar we kijken ook welke andere ministeries misschien iets voor Moerdijk kunnen betekenen. Al deze plannen zijn goed voor Nederland, goed voor Brabant maar we willen er als Moerdijk ook baat bij hebben,” besluit Dingemans. Inwoners kunnen alle projecten volgen via www.moerdijk.nl/energieprojecten. Op maandag 19 juni om 19:00 wordt er een informatieavond georganiseerd in de Borgh in Zevenbergen, dan licht het ministerie van EZ een aantal van deze projecten toe. ■

amte meer
izen in
loten zijn
vormen.
te leggen
, maar dit is
ng omdat er
reproduceerd
liggen als het
om zijn er ook
het gaat om
ingen in de
ngemans aan
komt omdat
sluiten om

minste milieubelasting op de omgeving. We weten nog niet of de kabel via het Hartingvliet komt, want ook een variant

weg” is er vanuit verschillende bedrijven, ook de wens voor buisverbindingen. Het gaat hier dan om de Delta Rhine Corridor

stadsverwarming rendabel te maken. Als het tracé langs een plaats of nieuwe wijk komt, wordt er wel naar gekeken.

Shell belooft CO2-uitstoot Rotterdam en Moerdijk komende jaren te verlagen

Shell zal de CO2-uitstoot van zijn fabrieken in Rotterdam en Moerdijk de komende jaren fors verminderen. Dat heeft het olie- en gasconcern afgesproken met het kabinet en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

Het bedrijf wil in 2030 3,9 megaton minder CO2 uitstoten. Dat is 20 procent van wat de Nederlandse industrie in totaal moet reduceren tegen die tijd. Shell wil verder de stikstofuitstoot met minstens 10 procent verminderen.

De noodklok is geluid over het stroomnet, maar hoe nu verder?

Nu het kabinet de intentie heeft uitgesproken om het overvolle stroomnet tijdens piekuren te ontzien, bepleiten grootverbruikers een snelle...

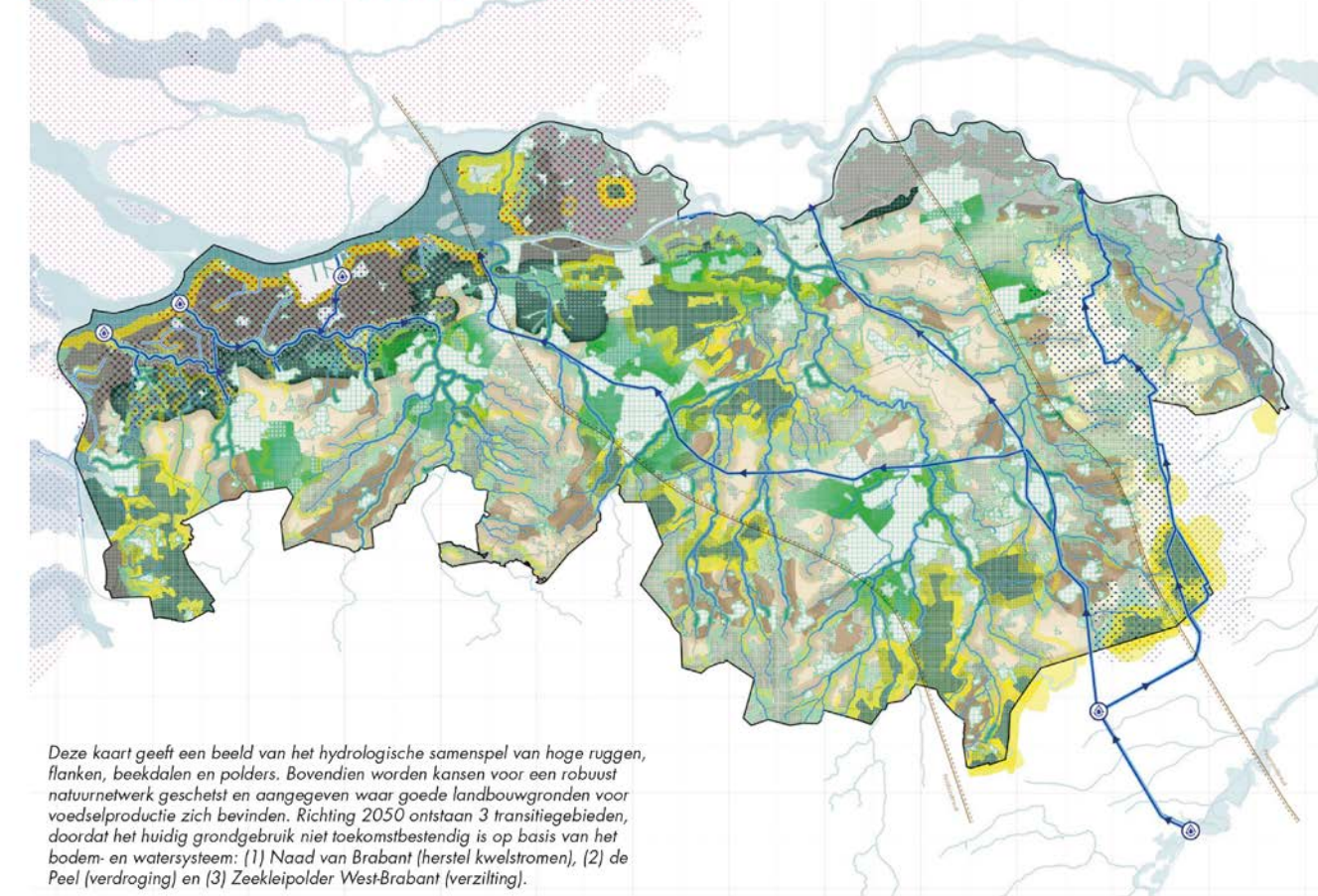
Economie 20 oktober 2023

CO ₂ -emissie EU-ETS bedrijven (in tonnen)	2021	2022
% Moerdijk van Brabant	63,7%	59,2%
% Shell van Moerdijk	89,1%	85,5%

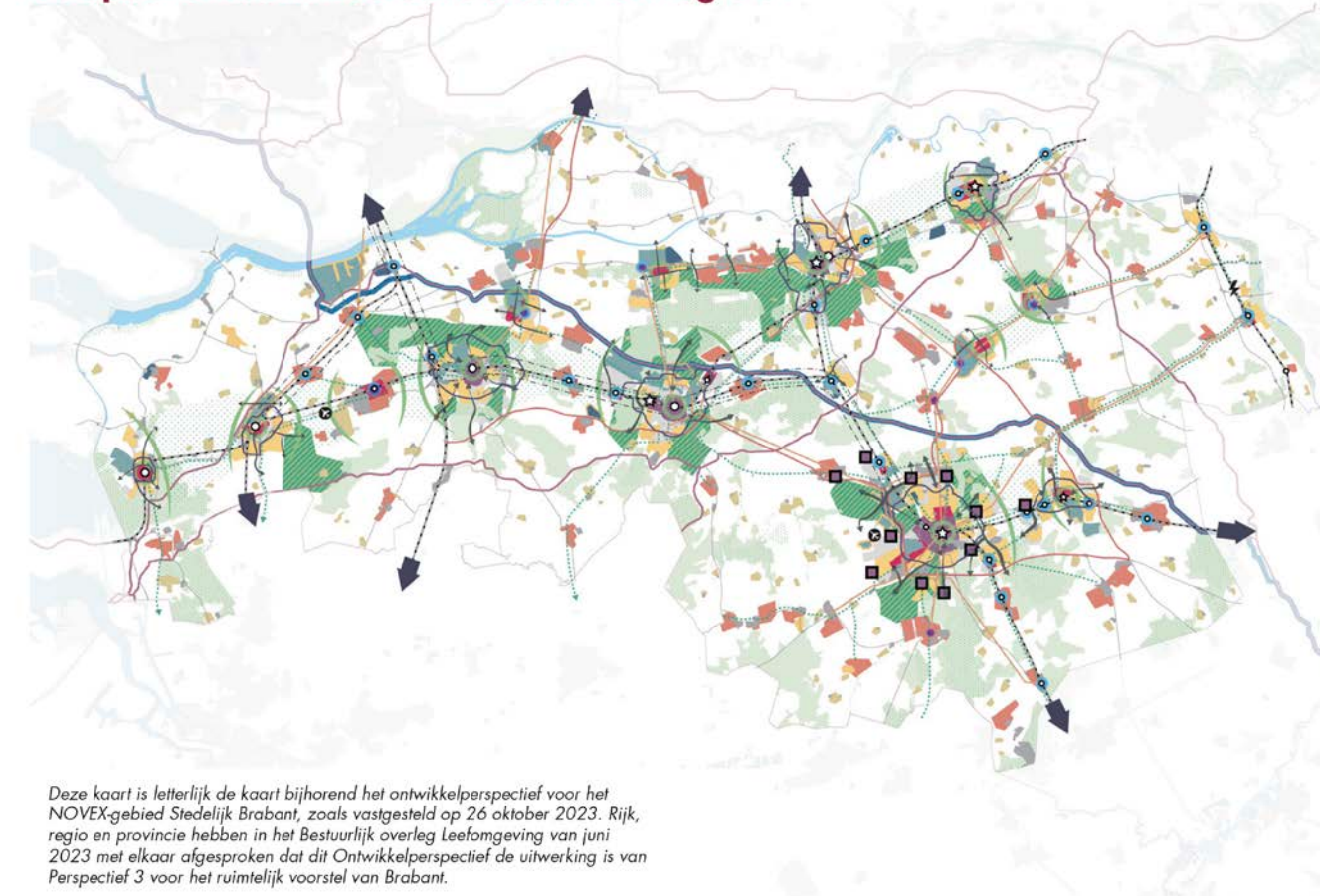
Aanleiding (2): Lokale / Regionale opgaven

- Brede welvaart vanuit regionale verstedelijkingsstrategieën WBW en SRBT (voorzieningen, woningbouw irt demografie).
 - Bodem en water sturend (o.a Hoogwaterbeschermingsprogramma)
 - Natuur en landschapsontwikkeling
 - Economie: nieuwe 'spatial fix' door transitie van de landbouw en opkomst van nieuwe economieën (energie, circulariteit)
 - Mobiliteit: mobiliteitstransitie in het daily urban system
 - Transportschaarste elektriciteitsnet / RESsen.
- Lokale leefbaarheidsvraagstukken a.g.v.:
 - Concentratiebehoefte van energienfrastructuur ('nieuwe industrie')
 - Nieuwe verhoudingen tussen energienfrastructuur - landschap

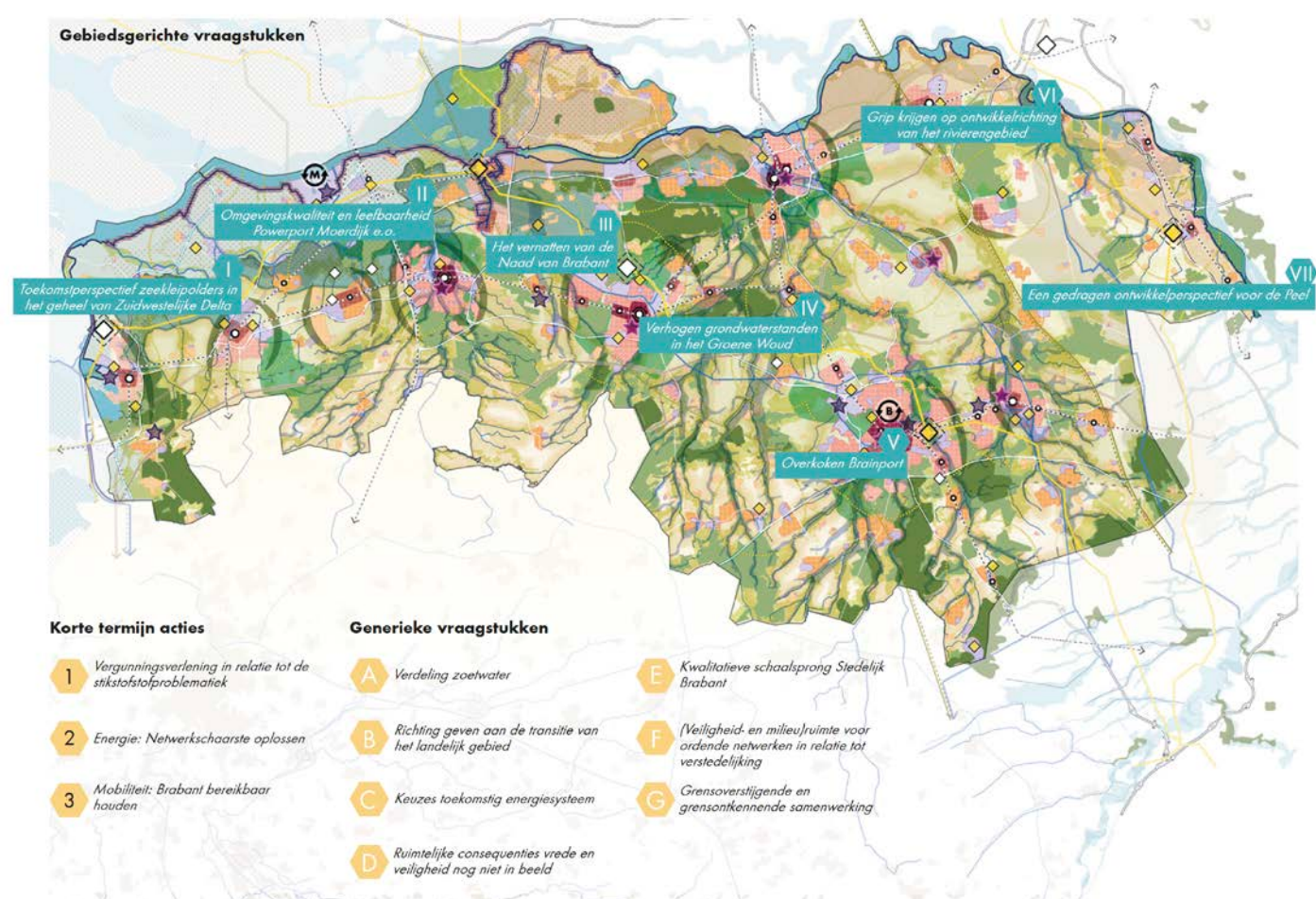
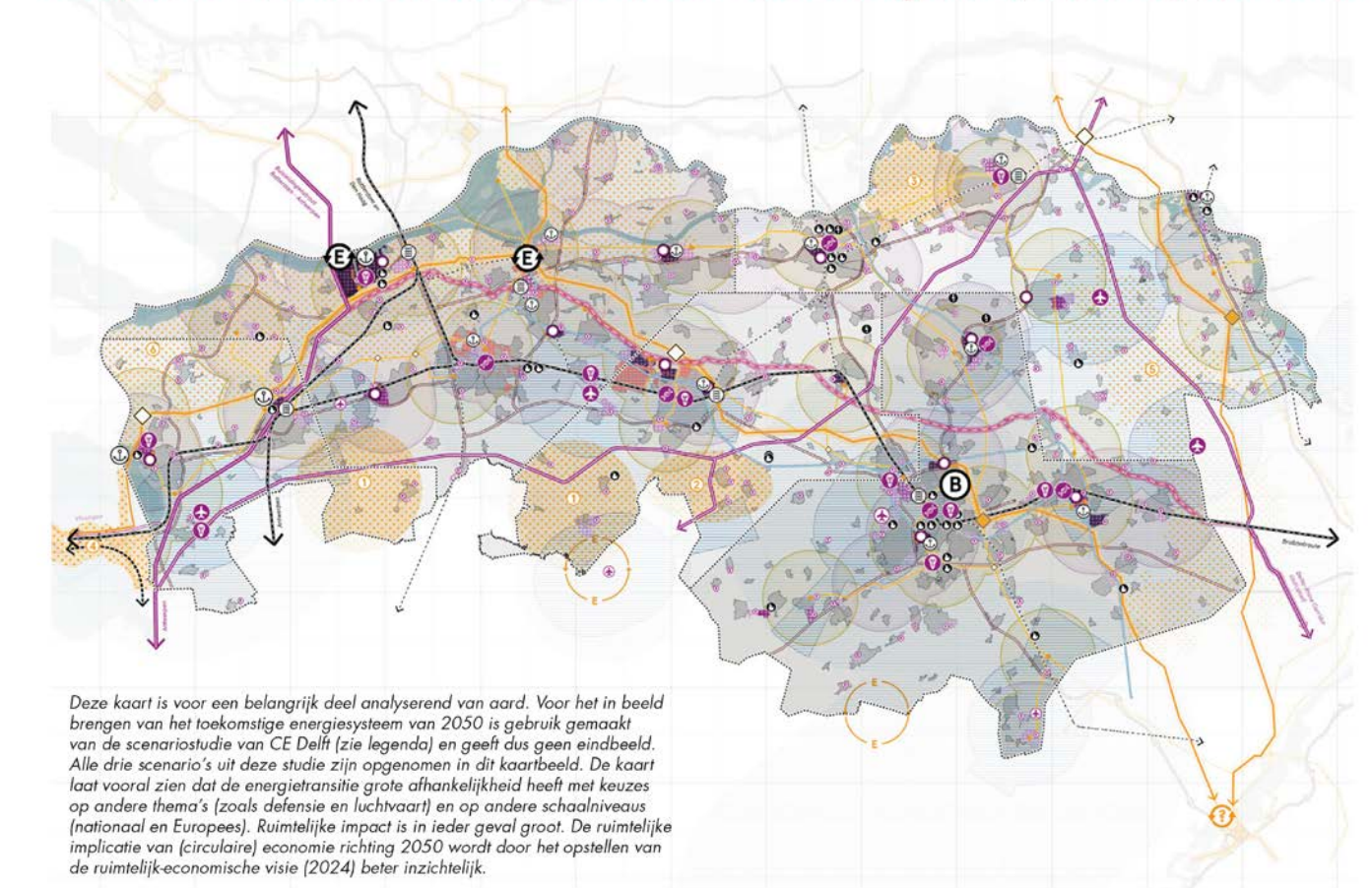
Perspectiefkaart Natuur en landbouw

Perspectiefkaart: Leefbare steden en regio's

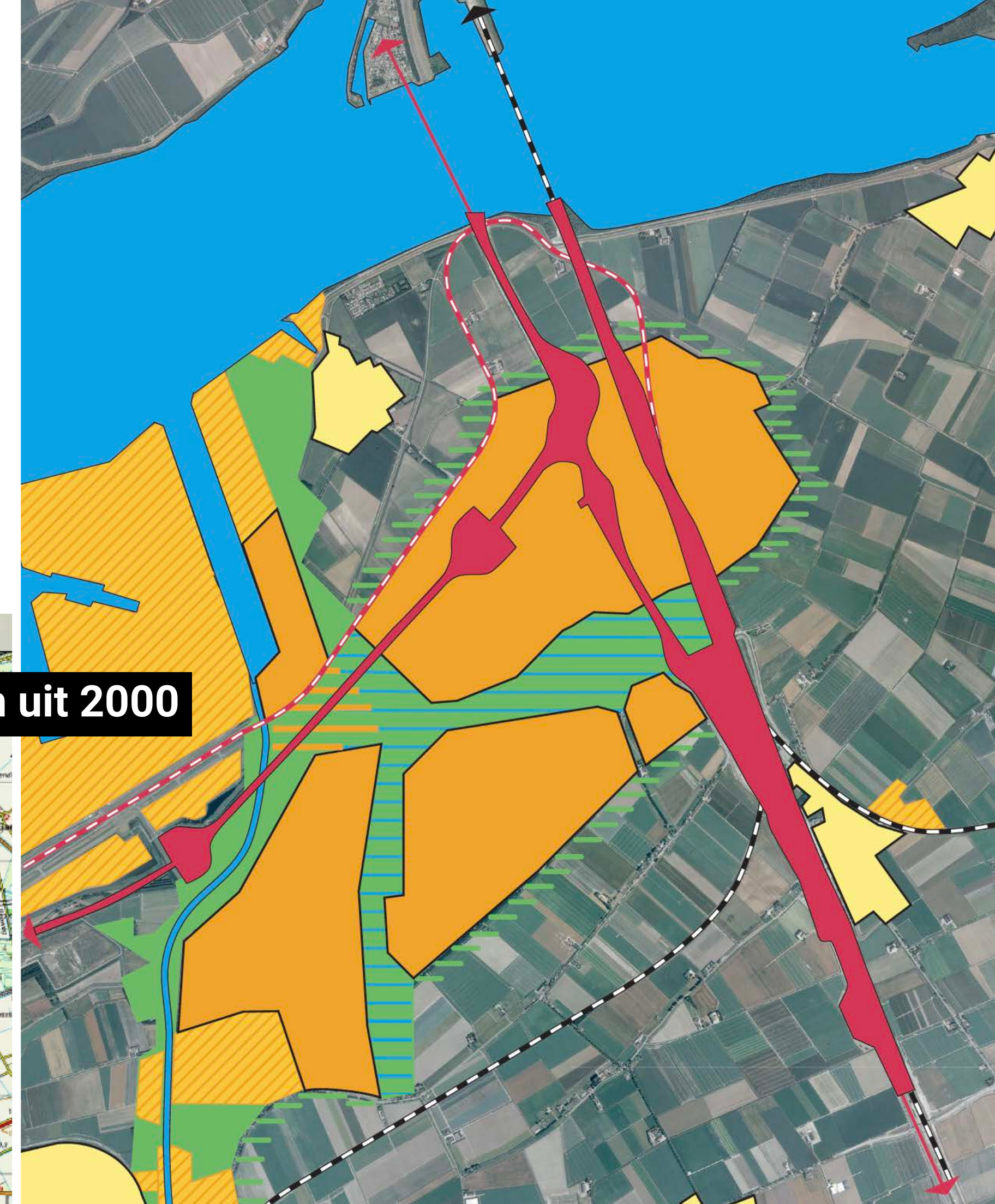
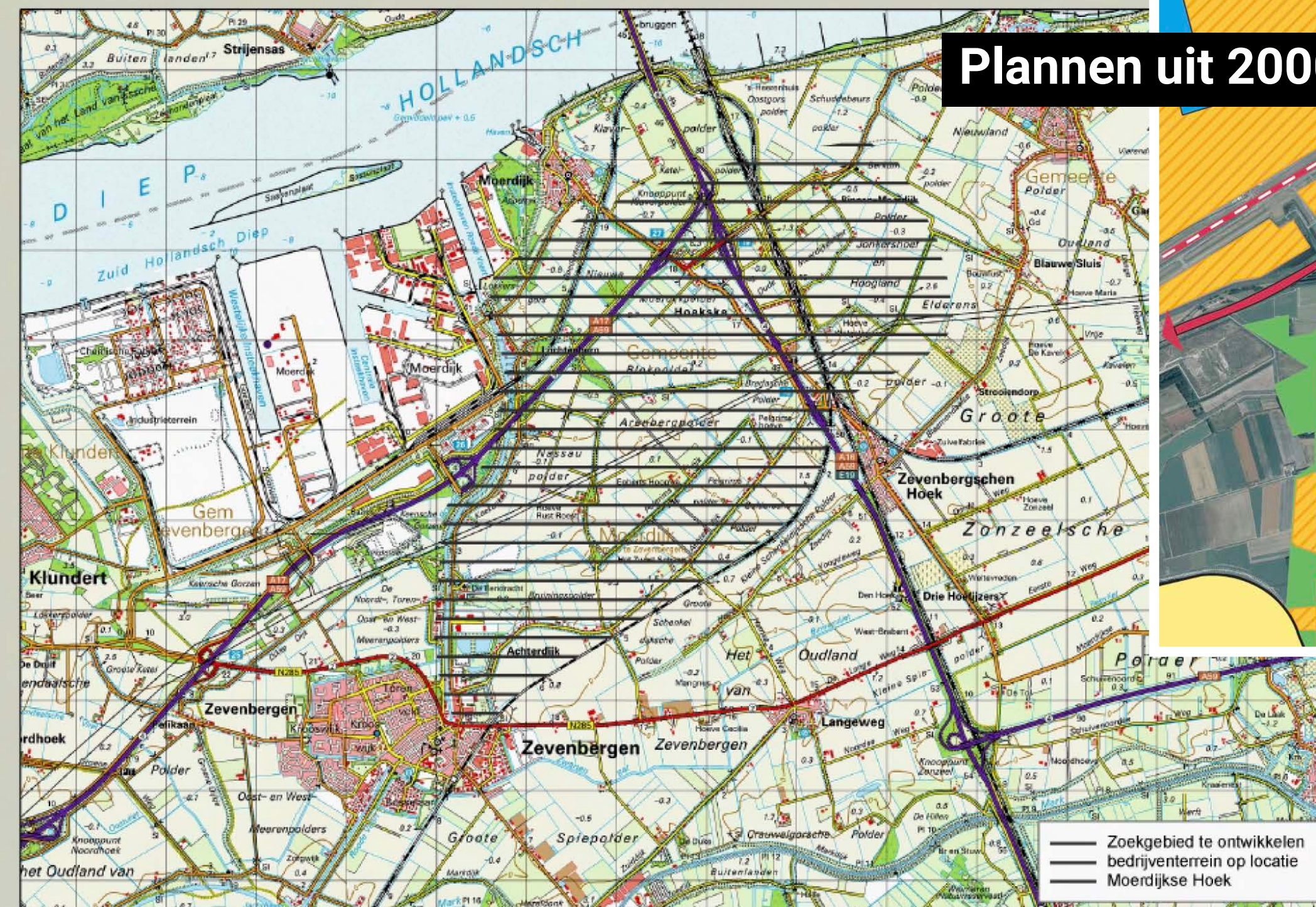

Perspectiefkaart: Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie

Moerdijkse Hoek

- Rond 2000. Plannen voor Moerdijkse hoek (Mainportontwikkeling Rotterdam), HSL en uitbreiding A16
- 2011: gezondheids- en veiligheidsdiscussie Chemie-Pack (weglekkende chemicaliën in water en bodem)

600ha aan nieuw industrieterrein

Figuur 1.1 Zoekgebied bedrijventerrein Moerdijkse Hoek.

Fundamentele keuze in 2013:

Besluitvorming naar aanleiding van advies commissie Nijpels door Raad en provinciale staten -> Balans people, planet, profit

College van Advies (o.l.v. Ed Nijpels, 2030):

- Maximaal in zetten op benutten van de economische kansen
- Een helder toekomstperspectief voor de omgeving is randvoorwaarden voor industriële ontwikkelingen
- Inzet op leefbare kern Moerdijk is een principale en fundamentele keuze. Zonder definitief standpunt zal die discussie zich blijven herhalen.
- Transitievariant dorp biedt naar mening van cie. de kans om de balans tussen de 3 P's op een hoger ambitieniveau te realiseren.

Resultaat:

- Havenstrategie 2030 (n.b. zonder nat. opgave energie)
- Moerdijk MeerMogelijk (Leefbaarheidsprogramma)

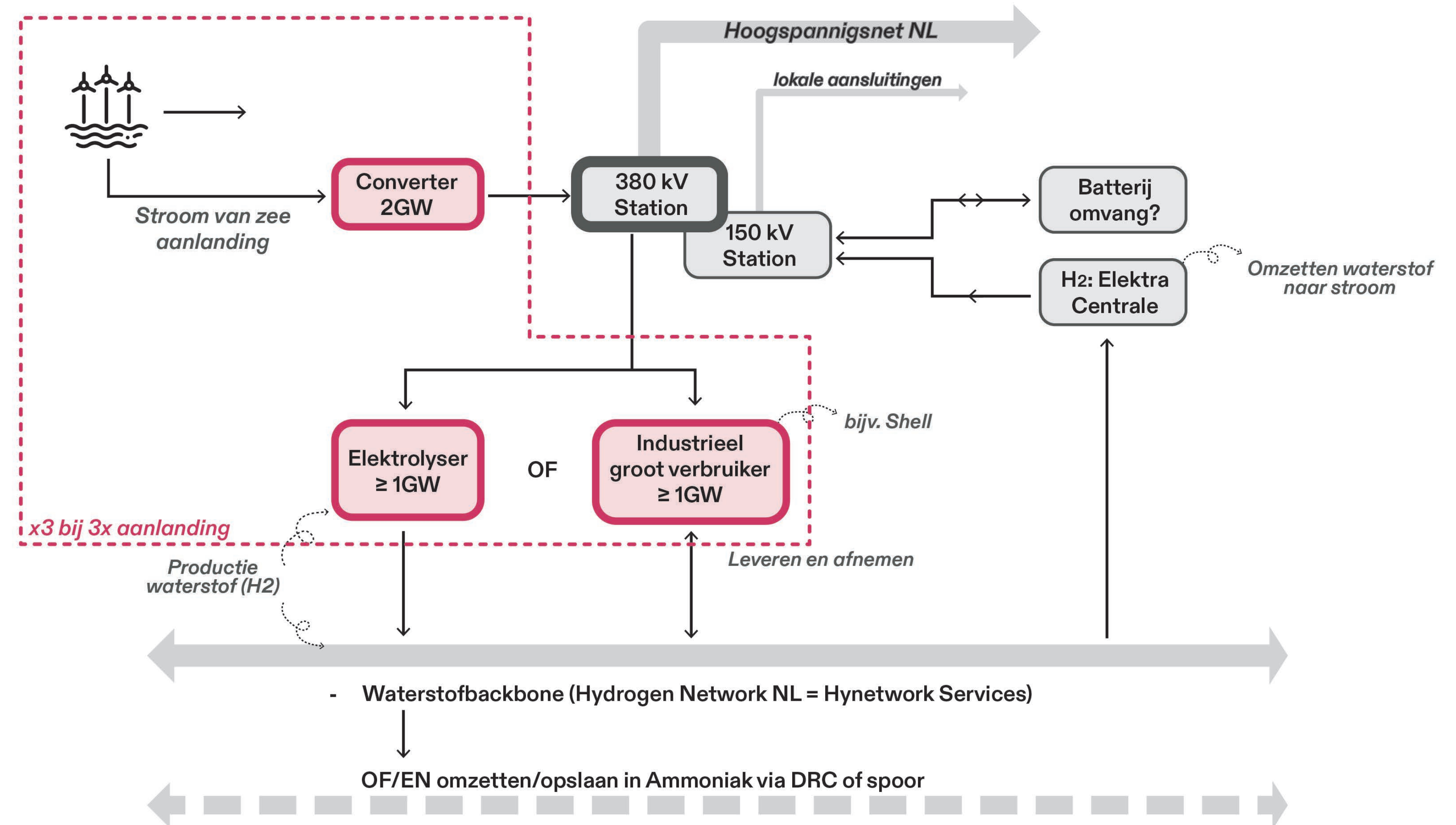

Projecten

Samenhang

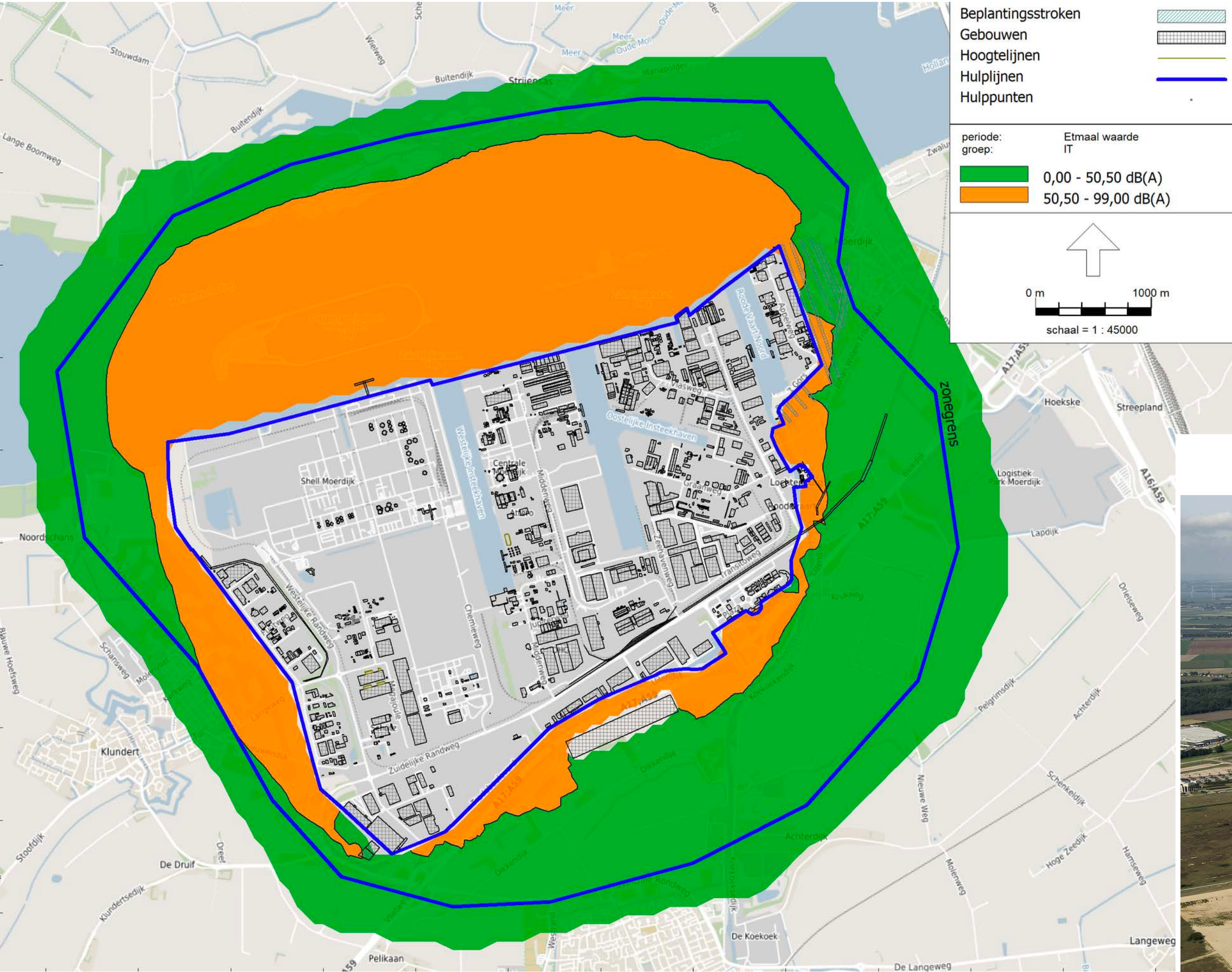
- Samenhang tussen de projecten.
- De benodigde energie infrastructuur is gigantisch groot in omvang. 380KV is 20ha, Batterij-opslag 80 ha, converter 6 ha, elektrolyser 20ha/stuk. Leidingenstroken moeten worden ingepast (80 x 30 cm bij het 150kV station)
- Er zijn logische plekken ivm combinaties ivm afhankelijkheden. Cascade / domino van projecten.

Lokale vraag: geluidsruimte + milieuruimte cat.5 + m2's + grootgebruiker

Moerdijk...

Circulaire economie, logistiek en chemie

Samenhang tussen keuzes:

In tijd: op termijn 3 of 4 aanlandingen. Een grote faciliteit (380kV station) en eenmaal gerealsieerde infrastructuur in combinatie met een groot afnemer van elektriciteit maakt het efficient om te combineren.

Snelheid lopende RCR trajecten versus belang integrale opgaven.

Keuzes voor korte termijn kunnen niet los gezien worden voor de impact op lange termijn: **backcasten vanuit 2050**

Samenhang tussen de vier locaties van Powerport:

- Moerdijk - Amer
- Positionering van station Lage Zwaluwe
- Open landschap van Drimmelen

Terug naar Nijpels (fundamentele vraag):

Welk toekomstperspectief heeft dit gebied? Wat is de identiteit?

Inpassen van nieuwe opgave binnen bestaande kaders leidt tot suboptimale resultaten

Incrementele groei leidt tot suboptimale
resultaten: zoeken naar gaten op de kaart.

Ambities havenstrategie, circulaire economie,
energietransitie, leefbaarheid onder druk.

Aanbevelingen vervolg

- Maak koppeling met HWBP.
- Betrek energiebedrijven (Tennet, Gasunie, Enexis, Ennatuurlijk).
- Aanhaken RCR projecten, integrale opgave.
- Begrip voor iedere overheidslaag (Rijk, provincie, gemeente) met eigen politieke realiteit.
- Werk borging bestuurlijk eigenaarschap uit als randvoorwaarde voor vervolg.

Aanpak & Planning

